

Finn nyelvi előkészítő 1.¹

2013/2014. I. félév

1. óra

1. A finn ABC és hangtani nehézségei:

A (aa)	G (gee)	M (äm)	S (äs)	Y (yy)
B (bee)	H (hoo)	N (än)	T (tee)	Z (tset)
C (see)	I (ii)	O (oo)	U (uu)	Å (ruotsalainen oo)
D (dee)	J (jii)	P (pee)	V (vee)	Ä (ää)
E (ee)	K (koo)	Q (kuu)	W (kaksoisvee)	Ö (öö)
F (äf)	L (äl)	R (är)	X (äks)	

— a finn s a magyar 'sz' hangnak felel meg

— az e kissé zártabb az ä kissé nyitottabb a magyar 'e' hangnál

— a finnben az y a magyar 'ü' hangnak felel meg

2. Olvasd fel a szavakat, ügyelj a hosszú magán- és mássalhangzókra!

moikka	huono	vuohejuusto	yrttijuoma	tulevaisuus
ainoa	heijastin	Lappeenranta	parkkipaikka	tummasuklaa
luumumehu	lanttulaatikko	piispuusaika	tuulikaappi	päämäärä
yleensä	näppäimistö	piirakka	sateenkaari	yhdessä
Anttila	näyttää	törmeys	kirkko	Kuopio
Pertti	ruoka	leveä	rakkaus	taloudellisesti
syllinen	kirjailija	naamio	metsä	pimeä

3. Személyes névmások a finn nyelvben:

minä — *én* **me** — *mi*

sinä — *te* **te** — *ti*

hän — *ő* **he** — *ők*

¹ Az órák anyagait Buzgó Anita és Endresz Brigitta anyagainak alapján állítottam össze.

4. A finnek létigéje:

olla — *lenni*

(A finn igéknek mindig a főnévi igeneves alakját, vagyis a -ni végű alakját (olvasni, enni, inni, beszélni...) találhatjuk meg a szótárakban, ezért fontos megtanulni ezeket az alakokat!)

minä **olen** — *én vagyok* me **olemme** — *mi vagyunk*

sinä **olet** — *te vagy* te **olette** — *ti vagytok*

hän **on** — *ő van* he **ovat** — *ők vannak*

5. A létige tagadása:

A tagadás két részből áll: egy tagadó segédigéből és a létigéből. Mindig a tagadó segédigét ragozzuk, amely a létige előtt áll. A létigeről levágjuk az egyes szám első személyű -n ragot (ole-n), s ezt a ragot tagadó segédigére ragasztjuk rá.

minä **en** ole — *én nem vagyok*

me **emme** ole — *mi nem vagyunk*

sinä **et** ole — *te nem vagy*

te **ette** ole — *ti nem vagytok*

hän **ei** ole — *ő nincs*

he **eivät** ole — *ők nincsenek*

5. Írd be a helyes személyes névmást!

a, ovat englantilaiset. — *Ők angolok.*

b, olet suomalainen. — *Te finn vagy.*

c, olen opiskelija. — *Én diák vagyok.*

d, on opettaja. — *Ő tanár.*

e, olette kaupassa. — *Ti boltban vagytok.*

f, olemme unkarilaisia. — *Mi magyarok vagyunk.*

tanár: Bűdi Regina | redsiz@gmail.com

9. Olvasd el a szöveget, majd fordítsd le!

-Moi!

-Moi!

-Kuka sinä olet?

-Minä olen Gergő. Entä sinä?

- Olen Mikko. Oletko sinä unkarilainen?

-Joo, kyllä. Olen opettaja yliopistossa.

- Minä olen opiskelija vielä.

-Hyvää päivänjatkoa! Nähdään!

-Juu, nähdään, moi moi!

- Moi moi!

10. Mutatkozz be a melletted ülőnek! Mondj el minél többet magadról a szószedet és az eddigi ismereteid alapján!

11. Igeragozás a finn nyelvben:

E/1 **-n**

E/2 **-t**

E/3 **-V** (V= vokaali= magánhangzó; tehát egyes szám harmadik személyben a tővégi magánhangzó, vagyis a szó utolsó magánhangzója nyúlik meg, kettő lesz belőle)

T/1 **-mme**

T/2 **-tte**

T/3 **-vat/-vät** (a magánhangzó-harmónia dönti el, melyik ragot kell a szóhoz kapcsolni a kettő közül)

12. Magánhangzó-harmónia

- a finnben vannak magas: y, ä, ö

mély: a, o, u

semleges: e, i magánhangzók;

- ha egy szóban **csak magas magánhangzók vannak**, akkor **magas hangrendű toldalékot** kapcsolunk hozzá (magas hangrendű= egy vagy több magas, és csak magas magánhangzó van benne):
pöytä 'asztal' → pöydässä 'asztalban';

- ha egy szóban **csak mély magánhangzók vannak**, akkor **mély hangrendű toldalékot** kapcsolunk hozzá: talo 'ház' → talossa 'házban';

- ha egy szóban van magas magánhangzó, de mellette semleges is, a semleges nem számít, és magas hangrendű toldalékot kapcsolunk hozzá, gyakorlatilag **figyelmen kívül hagyjuk a hangrend eldöntésekor a semleges magánhangzókat**: kenkä 'cipő' → kengässä 'cipőben';

- ha egy szóban van mély magánhangzó, de mellette semleges is, a semleges nem számít, és mély hangrendű toldalékot kapcsolunk hozzá: kaupunki 'város' → kaupungissa 'városban';

- amikor egy szóban **csak semleges magánhangzók vannak**, akkor **mindig magas hangrendű toldalékot** kapcsolunk hozzá: kieli 'nyelv' → kielessä 'nyelvben';

- **összetett szavak** esetében az **utótag magánhangzói alapján döntjük el**, milyen toldalék kapcsolódik a szóhoz: rivitalo 'sorház' → rivitalossa 'sorházban'.

13. Döntsd el, -vat vagy -vät igei személyrag kapcsolódik-e a következő igékhez!

pitä.....

itke.....

osta.....

laula.....

syö.....

kävele.....

rakasta.....

istu.....

nukku.....

mene.....

puhu.....

seiso.....

juo.....

kysy.....

nouse.....

luke.....

asu.....

herää.....

14. Töltsd ki az igeragozási táblázatot!

	kysy/ä — kérdezni	puhu/a — beszélni	osta/a — vásárol	istu/a — ülni	asu/a — lakni
E/1.					
E/2.					
E/3.					
T/1.					
T/2.					
T/3.					

15. Pótold a hiányzó személyragokat!

- a, Sini kysy.....opettajalta. — *Sini kérdez a tanártól.* b, Sinä puhu..... hyvin suomea. — *Jól beszélsz finnül.*
c, Minä laula..... laulua. — *Dalt éneklek.* d, Kauko osta..... leipää. — *Kauko kenyeret vesz.*
e, Te puhu..... englantia. — *Beszéltek angolul.* f, Me asu..... kotona. — *Otthon lakunk.*
g, He(létige) suomalaiset. — *Ők finnek.* h, He mene..... kauppaan. — *Boltba mennek.*
i, Sinä(létige) opiskelija. — *Te diák vagy.* j, Minä istu..... kursilla. — *A kurzuson ülök.*
k, Tapani ja Eetu rakasta..... musiikkia.— *Tapani és Eetu szeretik a zenét.*
l, Te syö.... leipää ja juo..... maitoa. — *Kenyeret esztek és tejet isztok.*
m, Elise luke..... kirjaa kirjastossa. — *Elise könyvet olvas a könyvtárban.*
n, Pieni lapsi itke..... huoneessa. — *A kisgyerek a szobában sír.*

16. Szorgalmi feladat:

A magánhangzó-harmónia alapján kapcsold a megadott ragok valamelyikét a kipontozott, hiányos szóhoz! Az összetett szavak határát függőleges vonal jelzi.

-ssa vagy -ssä?

Olen metsä....., koulu....., yli|opisto....., siene....., kala....., marja.....

Istun ruoka|pöydä....., huonee.....

Ruoka on jää|kaapi....., viini viini|pullo.....

Minulla on loma kesä|kuu.....

-sta vagy -stä?

He ovat kotoisin Helsingi....., Tartto....., Tallinna....., Viro....., Amerika....., Euroopa....., pää|kaupungi....., Kööpen|hamina.....

Kerron ystävälleni teksti|viesti....., video|filmi....., elämä....., rakkaude.....

-lla vagy -llä?

Mitä on kadu....., hylly....., lattia....., pysäki....., tuoli....., seinä....., tää....., sie....., tuo.....?

Mitä teet talve....., kesä....., kevää....., illa....., ilta|päivä.....?

Kenellä on paljon töitä? –

Hammas|lääkäri....., minu....., hei....., opiskelija....., sinu....., kirjan|pitäjä.....

17. Szószedet

asua	lakni	maito	tej
englanti	angol (nyelv)	me	mi
englantilainen	angol (ember)	mennä	menni
Entä sinä?	És te?	mies	férfi
hän	ő	minä	én
he	ők	musiikki	zene
herätä	ébredni	nainen	nő
huone	szoba	nousta	felkelni
Hyvää päivänjatkoa!	Szép napot!	nukkua	aludni
hyvin	jól	olla	lenni
istua	ülni	olla naimisissa	házasnak lenni
itkeä	sírni	opettaja	tanár
juoda	inni	opiskelija	diák
kauppa	bolt	ostaa	venni
kävellä	sétálni	pitää	tartani / kedvelni /kell
Kiitoksia! Kiitoksia paljon!	Köszönöm szépen! Nagyon szépen köszönöm!	puhua	beszélni
Kiitos!	Köszönöm!	rakastaa	szeretni
kirja	könyv	ranskalainen	francia
kirjasto	könyvtár	seisoa	állni
konsertti	koncert	sinä	te
kotona	otthon	suomalainen	finn (ember)
Kuka?	Ki?	Suomi	Finnország
kurssi	kurzus	suomi	finn (nyelv)
Kyllä.	Igen. / Bizony.	syödä	enni
kysyä	kérdezni	te	ti
lapsi	gyerek	Unkari	Magyarország
laulaa	énekelni	unkarilainen	magyar
laulu	ének	vielä	még
leipä	kenyér	yliopisto	egyetem
lukea	olvasni		